

KOLEKTYVINIS DARBAS

LIETUVOS KP ANYKŠČIŲ RAJONO KOMITETO IR
RAJONO LIAUDIES DEPUTATŲ TARYBOS ORGANAS

Elna nuo 1948 m.

SESTADIENIS

N. 40 (3930)

Anykščiai,

1979 m. balandžio mėn. 7 d.

Kaina 2 kap.

Žmonių auklėjimui — veiksmingas darbo formos

Ugdant aktyvų komunistinės visuomenės statytoją, idėjiškai apsiginklavusią, doroviškai taurią asmenybę, visada kilnų ir garbingą darbą šioje srityje atlikdavo ir šiuo metu atlieka propagandinio žodžio skleidėjai — propagandistai, politinformatoriai, kiti ideologinio fronto darbuotojai. Įtaigus, žmogaus širdį ir protą pasiekiantis, paremtas vietiniais faktais ir pavyzdžiais argumentuotas propagandisto ar politinformatoriaus žodis ne tik padeda darbininkui, kolūkiečiai ar kitos profesijos žmogui praplėsti savo politinį akiratį, giliau įsisavinti marksistinės-lenininės teorijos teiginius, bet ir geriau suvokti praktinius uždavinius, kuriuos reikia spręsti ir įgyvendinti savo kolektyvuose.

Pastaraisiais metais mūsų rajono partinės organizacijos didesnę dėmesį skiria partinio ir komjaunimo politinio švietimo propagandistų kadry sudėčiai gerinti, jų darbo kokybei tobulinti, nes nuo šių kadry dalykinio pasiruošimo užsiėmimams, nuo jų patrauklaus ir įdomaus pokalbio su klausytojais neretai priklauso ir darbo žmonių politinio mokymosi efektyvumas. Todėl šiuo metu gausioje rajono propagandistų šeimoje 90 procentų jų turi įgiję aukštąjį išsilavinimą, o ne mažiau kaip 50 procentų šių partijos žodžio skleidėjų jau sukaupę 7–13 metų propagandinio darbo patyrimą.

Kūrybingai, patraukliai ir įtikinančiai politinio švietimo užsiėmimus organizuoja „Gimtosios žemės“, „Pirmyn į komunizmą“, „Aukštakalnio“ kolūkiuose propagandistai dirbantys A. Staikūnas, O. Petronienė, A. Pečiukėnas, kurie teorinę medžiagą sugeba tampa priėjusi su vietiniais gyvenimo faktais ir pavyzdžiais, stengiasi pagal atskiras nagrinėjamas temas plačiau panaudoti pavaidumo priemones.

Šiais politinio švietimo mokslo metais ypač platesnės galimybės susidarė rajono darbo žmonėms giliau susipažinti su socialistinės demokratijos privalumais, mūsų rinkiminės sistemos pranašumais, dar geriau suprasti tarybinių piliečių teisių ir pareigų vienybės būtinumą dėl to, kad net 66 politinio švietimo mokyklose buvo studijuojamas naujosios TSRS Konstitucijos kursas.

Deja, politinio švietimo darbas dar netampa veiksmingu dirbančiųjų auklėjimui ten, kur šiame svarbiame darbo bare pasiekiama formalizmo, abejingumo reiškiniai. Dėl Statybinių medžiagų kombinato pirmos partinės organizacijos nepakankamai skiepijamo reiklumo, kaip buvo neseniai pa-

žymėta LKP rajono komiteto biuro posėdyje, kai kurie propagandistai nesilaikė užsiėmimų pravedimo grafikų, silpnai naudojo užsiėmimuose vaizdines-technines mokymo priemones. O juk panašių reiškinų esama ir kituose kolektyvuose.

Kad kiekvieno gamybinio kolektyvo žmonės būtų operatyviau informuojami apie svarbiausius procesus ir reiškinis, vykstančius pasaulyje, mūsų šalyje, respublikoje, savo kolektyvo gyvenime — gerą darbą šia kryptimi atlieka daugelis politinformatorių, kurių gretose rajone esama daugiau kaip 230. Jeigu ekonomikos, mūsų partijos vykdomos vidaus ir užsienio politikos, tarptautinės padėties, dorovinio auklėjimo klausimais politinformatoriai dažniau surengia pokalbius Staškūniškio tarybinio ūkio, Andriūniškio, „Už taiką“, „Aukštakalnio“ kolūkių žemdirbiams, tai įtikinančio, argumentuoto, kryptingo politinformatoriaus žodžio dar pasigendama „Vienybės“, Levaniškio kolūkiuose, Kilnojamos mechanizuotos kolonos, „Spartako“ fabriko ir kituose gamybinuose kolektyvuose.

Pirminių partinių organizacijų svarbi pareiga — visokeriopai skatinti politinformatorių aktyvumą, juos sumaniau nukreipti operatyviai žmonių informavimui. Svarbu siekti, kad politinformatoriaus pokalbiuose pateikti įspūdingi, aktualūs, labiausiai įdominantys klausytojus faktai paskatintų žmones dar našesniame darbe, socialistinių įsipareigojimų sėkmingam vykdymui.

Ruošiantis šiais metais rinkimams į TSRS Aukščiausiąją Tarybą, savo veikloje daug aktyvumo rodė, rengdami pokalbius ir kitas priemones, Svėdasų, „Gimtosios žemės“ ir kitų kolūkių agilkolektyvų nariai. Tačiau agitatorių kolektyvų darbas — ne kampanijinis. Asmeninis agitatoriaus pavyzdys darbe, jo įtaigus žodis, skatinantis kitus darbo draugus lygiuotis į pirmūnus ar sudaryti kolektyve drausmingumą, pasiūlymų ir savitarpio pagalba pagrįstus santykius — visa tai ne mažesnę reikšmę ir aktualumą įgauna žemdirbių kolektyve tiek dabar, ruošiantis įtemptam pavasario sėjos darbymečiui, tiek ir įgaus karštomis pavasario sėjos darbo dienomis.

Iškilmingos mechanizatorių palydos į laukus, kitos vertingai ir auklėjamąjį poveikį darančios tradicijos — tai irgi ideologinio darbo veiksmingos, jau praktikoje pasiteisinusios formos, kurioms tikslinga atverti platesnius vartus visuose žemdirbių kolektyvuose.

**Balandžio 11-ąją sukanka
100 metų, kai gimė (1879 m.)
įžymus lietuvių rašytojas
JONAS BILIŪNAS**

H. Ceglo pieš.

Mokėsi J. Bilūnas Liepos gimnazijoje, studijavo mediciną Tartu universitete. Pašalintas iš universiteto už dalyvavimą studentų demonstracijose, gyveno Šiauliuose, Panevėžyje, įsijungė į socialdemokratų judėjimą. 1903–1905 metais jis studijavo literatūrą Leipcego, Ciuricho universitetuose, prisidėjo prie socialdemokratų laikraščių „Draugas“, „Darbininkų balsas“ leidimo.

J. Bilūnas — proletarinės tematikos pradininkas lietuvių prozoje. Ankstyvuosiuose jo apsakymuose vaizduojami antagonistiniai darbininkų ir fabrikantų santykiai, darbininkų įsijungimas į kovą už savo klasinius interesus („Pirmutinis streikas“), tragiškas bedarbių likimas („Be darbo“), reiškiama geresnės ateities viltytis („Per sapną“).

Vėlesniuose rašytojo apsakymuose dėmesys sutelkiamas į veikėjų vidinį pasaulį.

J. Bilūnas atskleidė baudžiavinių santykių antihumanistiškumą, neturtingųjų be teisiskumą, demoralizacijos, sumaterialėjimo reiškinis kapitalistinėje santvarkoje. Alegoriiniame apsakyme „Laimės žiburys“ jis poetizavo kovotojų už darbo žmonių laimę drąsą ir pasiaukojimą.

Apysakoje „Liūdna pasaka“ vaizduojamas 1863 metų sukilimas, sukurtas tragiškas sukilėlių likimas.

Platesnę medžiagą, skirtą rašytojo J. Bilūno 100-osioms gimimo metinėms, skaitykite laikraščio antroje puslapyje).

giškas sukilėlio žmogus paveldas. Jono Bilūno trumpi apsakymai apie skriaudžiamus gyvulius („Kliudžiau“, „Brisiaus galas“) pasižymi humanistinėmis idėjomis, meistriška forma. Jo proza lyrinė psichologinė, jai būdinga intymios intonacijos, pasakojimas pirmuoju asmeniu, eleginė nuotaka, autoironija, ritminga frazė.

J. Bilūno proza turėjo poveikio lietuvių apsakymo raidai.

Publicistikos straipsniuose ir brošiūrose J. Bilūnas marksistiniu požiūriu analizavo Lietuvos kaimo klasinę diferenciaciją, kritikavo carizmą, kapitalistinę santvarką, grobiškius karus, propagavo socializmo idėjas, materialistiškai aiškino gamtos reiškinis.

Mirė J. Bilūnas 1907 m. Zakopanėje, 1953 m. jo palaikai perkelti į Liūdiškų piliakalnį prie Anykščių.

AUKŠTAS VEIKLOS ĮVERTINIMAS

Ivyko SDAALR Anykščių rajono komiteto plenumas, skirtas šios patriotinės organizacijos praėjusių metų veiklos rezultatams išanalizuoti ir apibendrinti.

Su sveikinimo žodžiais į plenumą dalyvius kreipė SDAALR Lietuvos TSR Centro komiteto pirmininko pavaduotojas S. Kairys. Jis pažymėjo, kad anykščiai — patriotinės organizacijos nariai, glaudžiai bendradarbiaudami su komjaunimo ir kitomis visuomeninėmis organizacijomis, pernai pasiekė gerų rezultatų rajono

darbo žmonių karinio-patriotinio auklėjimo srityje. Rajono SDAALR pirminėse organizacijose, sportiniame-techniniame klube ir vaikų bei jaunimo sportinėje techninėje mokykloje nemaža nuveikta, vystant motosportą, radijo sportą ir kitas techninio sporto šakas. Neatsitiktinai anykščiai jau keltą kartą tampa socialistinio lenktyniavimo nugalėtojais respublikos rajonų patriotinių organizacijų tarpe.

S. Kairys iškėlė SDAALR

Lietuvos TSR CK pereinamąją raudonąją vėliavą SDAALR Anykščių rajono komiteto pirmininkui V. Mažvyliui.

V. Mažvylys savo pranešime nušvietė rajono SDAALR pirminių organizacijų ir techninio sporto aktyvų veiklą praėjusiais metais, kalbėjo apie ateities uždavinius, tobulinant dirbančiųjų karinį-patriotinį auklėjimą.

Plenumo dalyviai, pažymėję teigiamus pasiekimus rajono patriotinės organizacijos veikloje, savo pasisaky-

muose nurodė, jog būtina ir ateityje panaudoti įvairesnes ir tobulesnes karinio-patriotinio dirbančiųjų auklėjimo formas ir metodus, plačiau įtraukti gamyklų ir ūkių jaunimą į techninio sporto kolektyvus.

Atskirų pirminių SDAALR organizacijų aktyvistai, techninio sporto entuziastai buvo apdovanoti SDAALR Lietuvos TSR Centro komiteto garbės raštais bei šios patriotinės organizacijos ženkliais „Už aktyvų darbą“.

„K. d.“ inf.

DOKUMENTAI APIE JONĄ BILIŪNĄ

Kiekvieno rašytojo biografija ir kurybinė išmonė yra tampriai tarpusavyje susijusios. Pasirūpęs senijoje ir tarybinėje lietuvių literatūroje, rasime daug tokių pavyzdžių. Vaikystės ir jaunystės dienose susiklostę įspūdiai vėliau atgyja meniniais vaizdais memuaruose bei kituose literatūros žanruose. Rašytojo biografija padeda geriau suprasti jo kurybą. J. Biliūno kuryboje biografinis elementas yra gana ryškiai pastebimas. Kokie gi yra realūs J. Biliūno gyvenimo faktai, kurie galbūt nėra plačiau žinomi? Dalis jų slėpi archyvinėse bylose.

J. Biliūno asmenis biografija dokumentuose prasideda nuo jo gimimo. Anykščių bažnyčios gimimo metrikų knygoje užrašyta, jog Jonas Biliūnas gimė 1879 metų kovo 30 dieną. Kadangi dokumentacija buvo tvarkoma senuoju stiliumi, tai nurodytą datą perskaičius pagal dabartinį kalendorių, turėsime balandžio 11 d. Krikšto tėvai buvo Simonas Puodžiūnas ir Ona Biliūnaitė, matyt, giminingai. Anksti J. Biliūnas neteko abiejų tėvų, turėdamas keturiolika metų. Motina mirė 1893 m. birželio 22 d. (naujuoju stiliumi), kaip užrašyta metrikuose, epilepsija, būdama apie

58 m. amžiaus, o tėvas — tu pat metų gruodžio 29 d. tuberkulioze, apie 61 m. amžiaus. Ar ne iš čia ir rašytojo paveldėta plaučių liga? Liko 4 sūnus: Mykolas, Juozapas, Antanas, Jonas ir 2 dukros: Anelė ir Julijona. Sesuo Julijona buvo toji, į kurią rašytojas kreipėsi eilėraštyje įsaudamas artėjančią mirtį: „Tu, Julyte, mano kapą žolynėliais apkaisysi...“.

Vilniaus lėdymo komisijos 1863 metų sukilėlių dokumentuose yra byla apie Antaną Gražį iš Anykščių apylinkių. J. Biliūno motina buvo Zuzana Gražytė, tu neramių laikų kartos žmogus. Tiesioginio giminytės ryšio tarp jų nežinome, nes vengiant represijų ir carinės valdžios įtarinėjimo, dar ilgai reikėjo tautai slėpti. Ar nebus kartais „liudnos pasakos“ sužietas kilęs iš šeimoms istorijos? Buržuaziniai istorikai ir literatai vertino šiuos įvykius neigiamai, kaip „lenkmetį“, sveltimą lietuvių liaudžiai, atnešusį tik kančias ir nieko teigiamo nedavusį. J. Biliūnas nepuola į nevilį dėl šio, tiesa, skaudaus įvykio, nesmerkia liaudies išsivadavimo kovos. Jo pažiūros sutampa su tarybinių istorikų nuomone.

J. Biliūnas, baigęs Liepojos gimnaziją, 1900 metais

įstojo į Tartu, dabar Estijoje, universiteto medicinos fakultetą. Po nepilnų vienerių mokslo metų už dalyvavimą studentų anticariname judėjime 1901 metų pavasarį jį pašalino iš universiteto. Iki pat 1903 metų J. Biliūnas tikėjosi grįžti testu mokslo, bet, kaip rodo archyviniai dokumentai, jis negavo reikalingos charakteristikos iš kilimo vietos, iš Kauno gubernatoriaus. Laukdamas, kol padėtis paaškės, J. Biliūnas gyveno Šiauliuose ir Panevėžyje, vertėsi literatūriniais darbu, dalyvavo revoliuciniame judėjime. Kauno gubernijos žandarų valdybos dokumentai rodo, kad J. Biliūnas buvo slapta sekamas.

Tuo metu, kai J. Biliūnas vis dar laukė teigiamos charakteristikos ir vylėsi būti priimtas atgal į universitetą, 1902 m. spalio mėnesį Panevėžio žandarai rado dvi viena po kitos anticarines karikatūras. Kaip rašoma Kauno gubernijos žandarų valdybos pranešime policijos departamentui „spėjama, kad kaltininkas yra nuo šių

metų vasaros Panevėžio mieste gyvenęs buvęs Tartu universiteto studentas Jonas Biliūnas, s. Juozo“. Toliau rašoma, kad J. Biliūnas buvo sekamas Šiauliuose, o dabar Panevėžyje. Čia jis mėginęs įsigyti spaudos dauginimo aparatą hektografą, bet, ar įsigijęs, nežinoma. J. Biliūnas nebuvo suimtas vien dėl to, kad nesukeltų įtarimo, jog yra sekamas Panevėžio ir Šiaulių socialdemokratų organizacijos.

Tais pačiais metais J. Biliūnas artimai bendravo ir su savo krašto jaunimu. Apilankęs Anykščiuose, Andriūniškyje, jis platindavo revoliucinę literatūrą. 1903 m. rudenį J. Biliūnas išvyko į Vokietiją tęsti studijų.

Tokie yra archyviniai dokumentai apie J. Biliūną Lietuvos TSR ir Estijos TSR Centrinuose valstybiniuose istorijos archyvuose. Archyvinės bylos Estijoje dokumentai yra nufotografuoti ir perduoti saugoti A. Baranauko ir A. Vieniūlio-Zukausko memorialiniam muziejui.

D. Butėnas

Istorijos mokslų kandidatas

J. Biliūnas 1900 metais.

LIŪDNA ŠYPSENA

Amžininkai prisimena: Jonui Biliūnui buvo charakteringa liūdna šypsena. Ji nuvieksdavo jo veidą ypatinga vidine šviesa, patraukdavo dėmesį, versdavo suklusti, atidžiau įsižiūrėti, susimąstyti. Kokia tos šypsenos prasmė? Ką ji slepia? Kodėl liūdnei šypsoji tas tylus jaunuolis?

Biliūnai nebuvo beturčiai. Tėvai, būvę baudžiaininkai, vertėsi sunkiau, bet sunūs, Jono broliai, gyveno pasiturintai, o vyriausias Mykolas aiškiai taikė į didžiųjų. Bet turintiam vis negana, ir broliai visai nebroliška žiūrėjo į jaunylį Joną — nelaukta ir neplanuota pretendentą į tėvų palikimą. Tai jautė tėvai, tai jautė mažasis Jonukas. Užtat dar vaikystės metais jis savo protingomis akimis stebėjo sumitusius, tvirtus ir rūsičius savo brolius, matė jų išorinę jėgą ir... liūdnei šypsojosi, intuityviai įsaudamas, kad gyvenime tikroji pergalė laimima toli gražu ne vien išorine galybe.

Abiejų tėvų mirtis vienas ir tais pačiais metais buvo toks smūgis, po kurio busimasis rašytojas ilgai neatsigavo. Netekti užuovėjos, materialinės paramos — tai dar pusė bėdos, bet staiga netekti pačios nesavanaudiškiausios meilės ir moralinės paramos — buvo tragedija. Broliai, aišku, pakelia galvas ir parodo savo galia. Jie pareikalauja: stok į kunigų seminariją! Tai vienintelis kelias, kuris, jų nuomone, pateisina į Jono mokslą sudėtas lėšas. Nesutinkantį išvaro iš tėvėskės. Išvaro tikra to žodžio prasme, tuo pa-

čiu pasmerkdamį savo jauniausią brolių klajuno gyvenimui, alkanoms dienoms, nuolatinei kovai su skurdu, nepagydomai ligai ir ankstyvai mirčiai. Bet patys savęs nelauko dėl to kaltais. Anapilol. Porai trejetui metų praėjus, jie vienas po kito siūnčia laiškus Jonui. Ir rašo maždaug taip. Vienas: „Kelni vestuves. Kadangi esu iš slausios pamilijos, paprasti žiedai man lyg ir neaiška — reikia auksinių. Atsiųsk...“. Antras: „Perku arkli. Pinigų nepriteku. Atsiųsk!“. Daugelis, Jona dėtas, būtų atsidėjęs kieta sirdžiu, nieko toliau savo gryčios reikaly nematančių, nieko nesuprantančių. — J. Biliūnas skolinasi pinigų, siūnčia broliams ir... šypsoji savo liūdnei šypsenai.

Išsivadėti? Atkeršyti? Silpnųjų kelias. O, be to, kas jo brolių beširdiškumas tame neteisėjų okeane, kuris vadinasi kapitalistine visuomene? Lašas jūroje. Tokiu, kaip jie, — tukstančiai. Žmonių, persiėmusių tos santvarkos morale, įsitikinusių, kad jų vertės matas — turtas. Turėti žemės, turėti pinigų — tai juk viskas: pagarba, aplinkinių tylus pavnydas, visuomeninis prestižas, žodžiu, laimė. Ir tos savaip suprantamos laimės jie siekia visais galimais būdais. Ką reikš jo pyktis? Tik absoliuti žmonių ir situacijos nesupratimas. Dėl to jis siūnčia broliams suskoltus pinigus, o pats rašo straipsnį „Sotieji ir alkanieji“, organizuoja darbininkų ratus, prisideda prie socialdemokratinio judėjimo ir ne tik svaioja, bet ir dirba tam, kad būtų sukurta kitokia visuomenė.

1901 m., pašalintas iš Tartu universiteto, J. Biliūnas apsigyvena Šiauliuose. Ten susipažįsta ir susidraugauja su Julija Janulaityte. Pamilsta ją. Julija atsako tuo pačiu. Jausmas didelis, gražus ir tikras, vėliau išbandytas nenutrūktu skurdo.

skolų, jų nepalaužtas ir tvėres iki mirties. Bet prieš jį pakyla į kovą Julijos brolis kunigas Pranciškus Janulaitis. Biliūnas? Tas bedievis? Cieilikas? Julijos vyras? Niekada!

J. Biliūnas žino tą jam „dvasios tėvo“ duotą charakteristiką, žino intrigas, pinamas prieš jį, kartu žino, ką tas sielų ganytojas skelbia iš sakyklos, ir... šypsoji liūdnei šypsenai.

Atsilyginti tuo pačiu — žmeiztu, intrigomis? Tai ne jo kelias. Bet su kleru jis nutraukia ryšius visam laikui.

Paskutinieji metai Zakopanėje. Rašytojas visiškai ligonis. Jis nebesikelia iš lovos. Galį dirbti tik todėl, kad sėdėti. Julija, ji pusiau nelegaliai, visada baimėje, visada drebėdama dėl vietos, verčiasi dantų gydytojos praktika Zakopanės sanatorijoje. Ji parūpina rašytojui saulėtą butą, ji gamina ligoniui valgi, savo gera šypseną jukindama jį, jog pati jau pavalgusi, jau sotė. Vienintelė jos suklelė susidėvi ir išblunka, ji pati sumenksta, akys įdumba... Ir štai vieną kartą pas juos — viešnia iš sanatorijos. Graži, elegantiška, demonstruojanti savo puošnumą. Prieš rašytoją — dvi moterys. Kontingentas ilin ryškus. J. Biliūnas jas atidžiai stebi. Mato didžiulę neteisybę: išorinis blizgesys kėsinasi nustumti vidinį pranasumą. Bet tai buvo neįmanoma padaryti jo akivaizdoje. Pernelyg gerai jis suvokia išblukusios suklelės grožį ir išbalusio veido patrauklumą. Rašytojas pasako mielą mielą komplimentą žmonai, truputį ironiškai žvelgia į viešnią, kurios blizgesys čia taip ne vietoje ir... liūdnei šypsoji.

Toks buvo Jonas Biliūnas — vienas iš tų turinčiųjų šestąjį intima... intima sirdimi — ta stebėtiną intuityją, kuri padėjo jam susiorientuoti sudėtingiausiose situacijose, žvelgti į gyvenimą iš čurlionišku ankštumo, rasti teisingą kryptį ir niekad nenusikaltai bačiam didžiuliam — žmoniškumo — istatymui.

T. Miliūnaitis

Neuvo siauras patriotas

Taip jau susiklostė, kad didžiąją gyvenimo dalį J. Biliūnas praleido toli nuo gimtinės, toli nuo artimųjų. 1891 metais dvylikametį vaikūną tėvai nuveža į Liepojos gimnaziją. Ir nuo to laiko J. Biliūnas tik svečias Lietuvoje. Likimas rašytoją blaškė iš vienos vietos į kitą. Latvija, Estija, Vokietija, Šveicarija, Lenkija — šalys, kuriose ilgiau ar trumpiau gyveno, kentėjo ir kurė J. Biliūnas, svajodamas grįžti į gimtąjį kraštą. Tai nebuvo betikslės klajonės. Ginė nenumaldomas mokslo troškimas, vilis gyventi ir dirbti savam kraštui, savo tėviškei. O tam būtinai reikėjo pakelti galvą aukščiau. Pažvelgti į gyvenimą plačiau... Ir todėl, norėdamas dirbti ir atnešti naudą savo tėvynei, turi pažinti ir suprasti kitų tautų gyvenimą ir kultūrą. Ne, nereikia šalintis žmonių tik dėl to, kad jie ne lietuviai... J. Biliūnas šią tiesą suprato labai anksti ir laikėsi jos visą gyvenimą.

Laikas daug ką nusinėšė. Ir tik viena kita užuomina išlikusiame laiškuose, amžininkų atsiminimuose, išsugauto keleto vardų įvairių tautybų žmonių, kadaise bendravusių su J. Biliūnu.

...Liepojoje J. Biliūnas išgyveno aštuonerius metus. Čia jis išaugo, subrendo. Čia patyrė ir pirmuosius gyvenimo smūgius. Čia surado ir gerų draugų, padėjusių

daug ką suprasti ir pergyventi...

Devynioliktojo šimtmečio pabaigoje Liepoja — internacionalinis miestas. Be latvių, čia gyveno daug rusų, nemažai lietuvių, lenkų, vokiečių. Gimnazijos, kurioje mokėsi J. Biliūnas, mokinių sudėtis tautybės atžvilgiu taip pat buvo gana marga. Besimokant tokiuoje aplinkoje J. Biliūnui pirmą kartą atsirado galimybė arčiau susipažinti su kitų tautų gyvenimu, kultūra. Buvo ir kitas, ne mažiau turtingas ir svarbus pažinimo šaltinis — literatūra. Jau pirmaisiais metais gimnazijoje J. Biliūnas išsiskyrė plačiu apsiškai. Domėjosi rusų literatūra. Gimnazijoje jis „atrado“ Tolstojų, Gorkį, Turgenevą, skaitė Pisarevą ir Bielinškį. Pradėjo studijuoti visuomenės mokslus, susidomėjo Darvino teorija. Atsirado daug naujų minčių, klausimų, kuriuos būtinai reikėjo išsiaiškinti. Tai ir vertė vaikūną ieškoti labiau išsilavinusių bičiulių draugijos.

Artimiaus J. Biliūnas susidraugavo su latviais, pradėjo lankytis latvių moksleivių ratelį. Ypač susibūliavo su Vakal ir Klevu. Tai buvo jaunuoliai, turintys tvirtus įsitikinimus, aiškų gyvenimo tikslą. 1897 metų pavasarį jie buvo areštuoti kartu su kitais 138 latvių darbininkais, mokiniams. J. Biliūnas labai pergyveno draugų nelaimę. Ir kai iš kalėjimo paleistas Janis Klevas ryžosi pasiekti užsienį, J. Biliūnas paskutinį kartą palydėjo bičiulį 10 varstų Palangos link

rukeltis i Spuist.

J. Biliūnas su J. Janulaityte — būsimąja savo žmona — Panevėžyje 1903 m.

KNIEKIVINIS
DARBAS

Nebuvo siauras patriotas

atkelto iš pusk.

ir ilgai negalėjo pamiršti geriausio savo draugo. Juk kaip tik Janis jam padėjo išgyventi tą baisią dvasios kovą, kuri kilo, suabejojus tikėjimo dogmomis. Ir Janio itakos dėka jis pasijuto labiau išaugęs, subrendęs, žodžiu, pasirušęs savarankiškam darbui. Ne be draugų latvių paramos J. Biliūnas subūrė lietuvių moksleivius į ratelį ir pradėjo jiems vadovauti.

V. Kapsuko teigimu, Liepojoje J. Biliūnas dalyvavo ir lenkų moksleivių rateliuose. Čia susipažinęs ir susidraugavęs su trimis broliais Bieleckiais, vėliau tapusiais žymiais Lenkijos darbininkų judėjimo vadovais.

Bendravimas su kitų tautybių pažangiaujančiais moksleiviais J. Biliūnui davė labai daug. Jis ir pats pradėjo apie daug ką galvoti kitaip, nyko iš namų atsivežtas pamaldumas, nuolankumas, formavosi naujas žmogus — kovotojas už šviesesnę žmonijos ateitį. Kaip tik Liepojoje J. Biliūnas supranta, kad darbininkas — lietuvis jis ar lenkas, rusas ar vokiečiai — vienodai išnaudojamas, ir kovoje prieš priespaudą, kovoje už ateitį, turi vienytis visu tautų darbo klasės atstovai.

1900 metais J. Biliūnas išvažiuoja į Tartu. Įstoja į Tartu (Jurjevo) universitetą. Tais metais universitete stu-

dijavo apie dvidešimt lietuvių, tačiau gyvėsio visuomeninio judėjimo tarp jų, atrodo, nebuvo. Vienoje korespondencijoje apie lietuvių studentų draugijos veiklą universitete J. Biliūnas piktinasi jų apsnūdumu ir pabrėžia, kad „klaidinga nuomonė, kad tas studentų judėjimas (Rusijos) mums, lietuviams, nieko nereikia. Politiškai mes esame Rusijos valstybės dalis, ir kiekvienas krutėjimas joje turi ir mūsų gyvenime vertės“. Taigi, pačiame universitete sklido marksistinės nuotainės, veikė studentų ir darbininkų marksistiniai rateliai. Nemokėdamas estų kalbos, J. Biliūnas negalėjo greitai įsijungti į estų visuomeninį gyvenimą, užtat greitai pritaipo prie bendro Rusijos studentų bruzdėjimo prieš carizmą. Jau 1900 metų spalio mėnesį žandarai jo būte darė kratą. O 1901 metų pavasarį J. Biliūnas iš universiteto pašalinamas.

Negavęs leidimo studijuoti Rusijos universitetuose, 1903 metų pavasarį J. Biliūnas išvyksta į Leipciją. Studijuoja Leipcigo Ankštojoje komercijos mokykloje, vėliau pereina į Leipcigo universitetą studijuoti literatūros. Universitete paskaitas tuo metu skaitė žymus mokslininkas, baltistas A. Leskinas. Leipcige J. Biliūnas turėjo galimybę susipažinti su turtinga vokiečių tautos kultūra. Kaip tik čia,

Leipcige, J. Biliūnas tikrąja to žodžio prasme pamilo mokslą, suprato jo vertę. V. Kapsukas prisimena, su koku džiaugsmu jį J. Biliūnas vedžiojo po universiteto knygynus, skaityklas, muziejų, paveikslų galerijas. „Ir Leipcige J. Biliūnas atidžiai seka rusų revoliucinį judėjimą. Dar Liepojoje supratus, kad lietuvių tautos išsivadavimo kova yra dalis visos Rusijos liaudies kovos, J. Biliūnas domisi įvykiais carinėje Rusijoje, seka vokiečių socialdemokratų veiklą. Ir pats aktyviai įsijungia į šią kovą. Kaip tik 1903 metais pasirodo J. Biliūno politinio turinio brošiūros, kuriose jis smerkia carizmą, kapitalistinę santvarką, reiškia tvirtą tikėjimą proletariato pergale. 1903 metų pabaigoje J. Biliūnas parašo revoliucingiausius savo apsakymus — „Pirmutinį streiką“ ir „Be darbo“.

Pablogėjus sveikatai, 1904 metų rudenį J. Biliūnas išvažiuoja į Šveicariją. Studijuoja literatūrą Ciuricho universitete. Daug dirba. Gilinasi į estetikos klausimus, studijuoja pasaulinės literatūros klasikus, indų epą, lenkų literatūrą, susidomi lietuvių tautosaka. Tačiau ligą daro savo. Džiūvo pasileistiems plaučiams nepatinka ir Alpių oras. J. Biliūnas jaučiasi vienišas ir visų apleistas.

O sveikata tolydžio blogėja. Gydytojų patarimas J. Biliūnas išvažiuoja į Zakopaną — kalnų kurortą, tuo metu priklausiusį Austrijai — Vengrijai. Gena villis gyventi, villis dirbti... O jėgų tiek mažai. Dažnai kankina slogi nuotaika. Tačiau reikia gyventi, reikia dirbti... 1907 metų vasarą J. Biliūnas baigia „Lindną pasaką“. O kiek daug dar reikia parašyti... Vis dažniau iškyla

grėsmingas klausimas: ar suspės? Reikia skubėti dirbti... Nepasiduoti nevilčiai, išlaikyti tą vidinę pusiausvyrą rašytojui padėdavo bendravimas su žmonėmis. Zakopanėje sergantį rašytoją dažnai lankydavo baltarusių poetas Luiza Paškevič-Tiotka. Susitiko du rašytojai, kuriems likimas buvo lėmęs panašią dalį... Tiotka, kaip ir J. Biliūnas, sirgo džiūva ir į Zakopaną buvo atvažiavusi gydytis. Baltarusių poetės apsilankymai teikdavo daug džiaugsmo tada dar mažai kam žinomam lietuvių rašytojui. J. Biliūnas ir Tiotka ilgai kalbėdavosi, skaitydavo eiles, svajodavo. Nors abu žinojo, kad nepagydomai serga, nepaliovė galvoje apie šviesesnę savo tautų ateitį. Savo mintimis ir svajonėmis Tiotka buvo J. Biliūnui artimos „dvasios žmogus. Kaip reta kas, Tiotka mokojo uždegti, sužadinti villį gyventi ir kovoti. Šia neaukšta moterį 1905—1907 metų revoliucijos metu galėjai sutikti milinguose ir susirinkimuose, skaitančia savo eileraščius, kupinus revoliucinio patoso, neapvilkus priespaudai ir tirnykiai. Nuslopinus revoliuciją, Tiotkai grėsė areštas ir poete buvo priversta išvažiuoti. Gyveno Krokuvoje, vėliau, pablogėjus sveikatai, persikėlė į Zakopaną. Čia ir susitiko su J. Biliūnu. Neilga buvo jų draugystė. 1907 metų gruodžio pradžioje J. Biliūnas mirė.

„Laikas daug ką nusinešė. Ir tik viena kita užgimina išlikusiuose laiškuose, amžininkų atsiminimuose, išsaugojo keletą vardu įvairių tautybių žmonių, kadaise bendravusių su J. Biliūnu. Reikia manyti, kad jų buvo nemaža. Juk, V. Kapsuko žodžiais tariant, J. Biliūnas niekada nebuvo siauras patriotas.

A. Prašmantaitė

Dėmesys aplinkos grožiui

TSKP XXV suvažiavime TSKP Centro Komiteto Generalinis Sekretorius draugas L. Brežnevus pabrėžė: „...naudotis gamta galima įvairiai. Galima — ir žmonių istorija tai patvirtina daugeliu pavyzdžių — paklikti po savęs bevaistus, be gyvybės ženklo, žmogui priešiškus plotus. Tačiau galima ir reikia, draugai, turinti gamta, padėti gamtai geriau atskleisti savo gyvybines jėgas“.

Šie žodžiai rado atgarsį ir Anykščių rajono ūkiuose. Vis racionaliau naudojamos žemės, įsavinami nauji jų plotai, didelis dėmesys skiriamas želdinimams, aplinkos grožiui. Teigiama patyrimą jau turi sukaupę „Lenino keliu“, „Atžalyno“, „Gintaro“ kolūkių, Elmininkų bandymų stoties eksperimentinio ūkio vadovai. Neblogai šia linkme tvarkosi ir levaniškičiai, šileliečiai, surdegiečiai. Geri poslinkiai matyti ir „Gintaro žemės“ kolūkyje.

Kasmet iš vienkiamų į kolūkių centrą — Viešintą persikelia po 15—20 šeimų. Išaugo visai naujos Mechanizatorių ir Paežerių gatvės. Daugelyje namų įrengta kanalizacija, yra vandenliekis, kiti patogumai. Norint kelti į gyvenvietę atsiranda vis daugiau. Štai ir dabar įkurtuvėms jau ruošiasi lauko darbininko Broniaus Simonio, mechanizatoriaus Mindango Bernatavičiaus, statybininko Stepono Jankausko, veterinarijos techniko Alydo Pukenio ir eilės kitų kolūkiečių šeimos. Pastatyti namus, ūkinius pastatus, atsvesti įkurtuves — dar ne viskas. Labai svarbu gražiai sutvarkyti sodybų aplinką, ją apsodinti medeliais, užveisti gėlynus. Jau dabar ūkyje yra sudarytas

centrinės gyvenvietės tvarkymo generalinis planas, todėl aplinkos grožiu, žalumams skiriamas ypatingas dėmesys. Kolūkių moterų taryba kasmet organizuoja gražiausių sodybų konkursus, išvykas po tvarkingiausias rajono sodybas. Todėl ir „Gimtojoje žemėje“ netruksta gėlynų, alpinarijų, žaliųjų vejų, sodų. Tvarkingumu, puošnumu akį žavi pirmiausia kolūkių kiaušinių šerėks Vlado Juknevičienės, elektriko ir zootechnikės-selekcinių Broniaus ir Bronės Kiečių sodybos. Vairuotojas Algimantas Benkenis įrengė gražų alpinariumą, užveisė rožyną. Mėgsta gėles, rūpestingai augina želdinius agronomė-lininkė Lionė Sereikienė, vairuotojas Jonas Lapeikis ir jo žmona kasininkė Ona Lapeikienė. Tokių sodybų galima būtų išvardinti ir daugiau.

Pirmieji telgiami poslinkiai puoselėjant žaliąjį rūbą, augmeniją, matyti ir važinėjant po ūkį. Kolūkiečiai, padedant Viešintų vidurinės mokyklos moksleiviams, pasodino daug medelių bei dekoratyvinių krūmių prie mechaninių dirbtuvių. Medeliai auga ir prie buvusio ūkio žvyro karjero, kolūkių kontoros. Pavasarį želdiniais pasipuoš Paežerių bei Mechanizatorių gatvės, Juozapavos gamybiniam sektoriuje neseniai atiduotas eksploatacijai gyvulininkystės kompleksas. Prie visuomeninių pastatų taip pat bus įrengti gėlynai, žaliuosios vejų.

Kovojant už pavyzdinę kultūrą, kultūringą buitį, puoselėjant kiekvieno širdyje meilės gamtai, želdinims jausmus ir ateitį „Gimtosios žemės“ kolūkių vadovų, specialistų laukia dideli bei atsakingi uždaviniai.

Vyt. Bagdonas

Naujos Dotnuvos mokslininkų rekomendacijos

Zemdirbystės instituto mokslinė taryba apsvairstė beveik pusę šimto mokslinių ataskaitų, kurias paruošė Dotnuvoje, instituto filialuose ir bandymų stotyse dirbą moksliniai bendradarbiai. Respublikos žemės ūkio gamybai toliau intensyvinant paruoštos 26 naujos rekomendacijos.

Remdamiesi tyrimais, atliktais Dotnuvoje ir Panevėžio rajono Eriškių kolūkyje, moksliniai bendradarbiai Z. Kulvietienė, J. Gaileienė, S. Vasilauskas ir kiti parengė vertingą kompleksinę rekomendaciją, kaip beicuoti sėklą pramoninės sėklininkystės sąlygomis. Jos autoriai nurodo, kad jau artimiausiais metais javų sėkla galima beicuoti mažai nuodingais sistemingai veikiančiais beicais, atsikvėti labai nuodingo granazano. Tai įgalintų beicavimo punktą blokuoti prieš sėklinių grūdų sūdėlio. Be to, veidkietį naujųjų beicų — vitavakso ir fundazolo — elementai įsiskverbia į sėklą ir sunaikina ten esančius ligų sukėlėjus: darosi nebe būtinas daug darbo ir išlaidų reikalaujantis terminis sėklų beicavimas. Labai teigiama šių beicų savybė, kad jie mažai nuodingi žmogui. Kartu jie ekonomiški. Ir gausaus kulių pasireiškimo metais tonai grūdų pakanka 1 kg vitavakso.

Tiesa, vitavaksas yra nepakankamai aktyvus prieš fuzariozes, septoriozes, Sisk

aktyvumas padidėja, jį per pusę sumažius su TMFD. Tonai grūdų reikia 2 kg beicų mišinio.

Granazano išbeicuotą sėklą iki sėjos reikia laikyti mažiausiai 7 dienas, o sisteminio veikimo beicais ir jų mišiniais sėklą galima beicuoti ir sėjos dieną. Vadinausi, reikalingos nebe tokios didelės patalpos, mažiau nuodingų medžiagų pakliūva į orą. Beicavimo darbų technologija labai paprasta: norėjomis bei transporteriais sėklos paduodamos į beicavimo masiną, iš jos — į laikino saugojimo bokštus, o iš bokštų savitaka byra į transporto priemonę, vežančią sėklą tiesiog į lauką prie sėjamųjų. Taip dirbant, vienas rublis, išleistas beicavimui, duoda nuo 9 iki 36 rublių grūdų pajamų.

Respublikoje plečiami liucernos plotai, nes ji duoda daug puikaus pašaro gyvuliams. Tačiau prieš sėją liucernos sėklą būtina apdoroti gumbelinų bakterijų preparatu — nitraginu.

Tam reikalingi tinkami bitoks, PS-100F ar kitos našios mašinos, kuriose naudojama preparato suspensija. Tona sėklos nitraginu apdorojama per 31—40 minučių.

Daug rūpesčių žemdirbiams sudaro kova prieš piktžoles. Iki šiol vartojami sisteminiai herbicidai greitai detoksikuojasi ir antroje augalų vegetacijos pusėje piktžolėms jau nenaikina,

Todėl drėgnesniais metais, baigiantis vegetacijai pradeda atželti visiškai nesunkios arba ima dygti naujos piktžolės. Norint pratęsti toksių herbicidų veikimą, jie gaminami granulėmis. Granuluota 2,4-D butilo esteris tyrinėjo Vokės filialo moksliniai bendradarbiai A. Salna, J. Monstvilaitė ir kiti instituto darbuotojai. Jie nustatė, kad granuluotą 2,4-D butilo esterį ekonomiškausia vartoti bukvės. Kartu su salietra išbėrus herbicido 0,6, 0,9 ir 1,2 kg/ha, pasėlių piktžolėtumas sumažėjo 1,4—2,9, o piktžolių masė — 2,4—5,2 karto. Gautas geras derlius priėdas — 25,3 cni grūdų iš hektaro.

Moksliniai bendradarbiai A. Salna ir A. Rapkevičienė nustatė, kad derlingų veislių miežiai Nadia ir Gintaričiai bei avizos Selma yra kur kas jautresni herbicidams. Vokėje ir Joniskėlyje daryti tyrimai parodė, kad miežių veislių vasarajui tinkamiausias herbicidas yra 2M-4Ch. Optimali dozė — 1—1,4 kg/ha. Tuo tarpu aminu druska 2,4-D miežių Nadia negalima purkšti didesne kaip 0,8kg/ha doze, o miežiams Gintaričiai ir avizoms Selma ši dozė turi būti dar mažesnė. Butilo esteris 2,4-D miežių veislių javuose vartoti iš viso netikslinga.

Iki šiol ūkinius bulvių plotus purkšdavome insekticidais prieš Kolorado vabalą

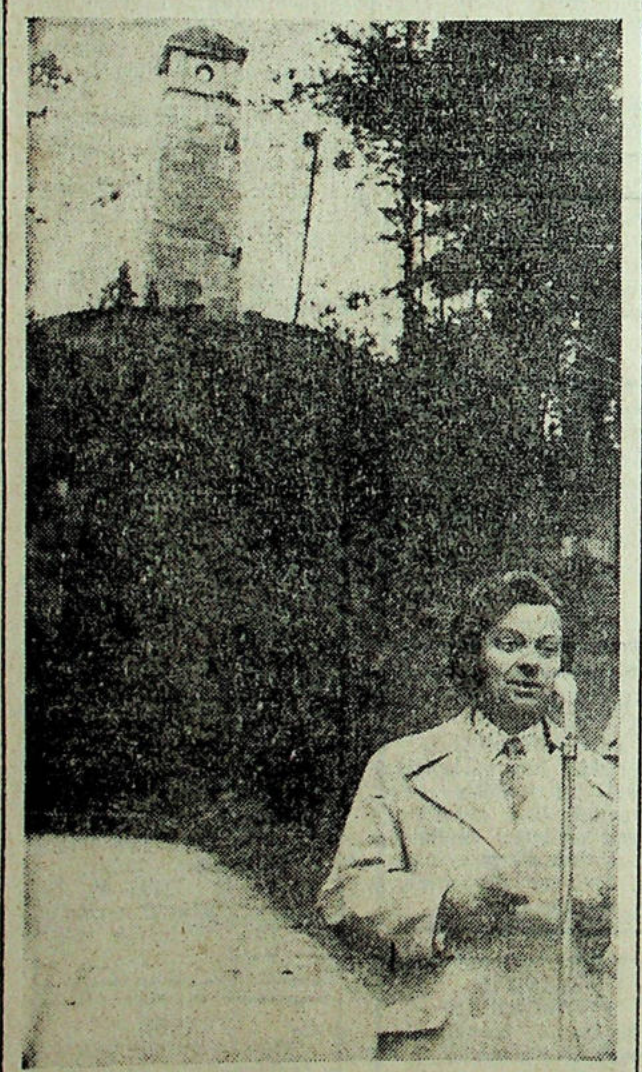
tuo atveju, kai vabalais buvo užsikrėtę pusė procento, o lervomis — maždaug vienas procentas kerų. Kai kur tas buvo daroma, kenkėjui pasirodžius tik ant pavienių augalų. Taip kovojant su Kolorado vabalu, sunaudojama daug chemikalų, išleidžiamos didelės sumos pinigų, užtersiama aplinka, sunaikinama nemažai naudingų vabzdžių. Mokslinės bendradarbės A. Kanapeikienės tyrimai parodė, kad purkšti istisai reikia tik tuo atveju, kai sklype yra užsikrėtusių lervomis nemažiau kaip 11 procentų visų kerų. Jeigu kenkėjų gausu tik lauko pakrastyje, jį ir tereikia purkšti.

Be čia paminėtų, Dotnuvos mokslininkai paruošė ir kitų naujų rekomendacijų javų sėklai ruošti, stulo racionalias azoto trąšų dozes vienmečiams mišinims, pataria, kaip samazinti rankų darbo poreikį, auginant pusekruinius runkelius, nurodo, kokie yra geriausi daugiametį žolių antisčiai ir t. t.

Naujos Zemdirbystės instituto kolektyvo paruoštos rekomendacijos žemės ūkio gamybai intensyvinant padės ūkių agronomams geriau organizuoti darbą, didinti augalininkystės produktyvumą.

A. Mališauskas

Zemdirbystės instituto Mokslinės informacijos ir propagandos skyriaus vedėjas

Respublikos darbo žmonės pažymi J. Biliūno gimimo 100-ąsias metines. Tai įžymiai datai ruošiamasi jau seniai. Knygynų lentynose netrūksta pasirodys naujai išleisti Jono Biliūno kūriniai, po rekonstrukcijos duris atvers jo namas-muziejus Niūronyse. Įvairių rajone vykstančių kultūrinių-masinių renginių metu nepamirštamas pagerbti šio rašytojo atminimas.

Gražiai paminėtas Jono Biliūno atminimas buvo ir prieš kurį laiką įvykusiame Žemiečių šventėje. Prie jo kapo buvo padėtas vainikas, gyvų gėlių puokštės „Laimės žiburio“ papėdėje, prisimintas prasmingas rašytojo gyvenimas, kūryba.

NUOTRAUKOJE: paminklo rašytojui Jonui Biliūnui papėdėje kalba poetas Antanas Drilinga.

Vyt. Bagdono nuotr.

Stiprinkime kolūkinę demokratiją

Pavyzdiniuose kolūkių įstatuose, priimtuose III Visąsajunginiame kolūkiečių suvažiavime, pasakyta: „Kolūkis, kaip visuomeninė socialistinė ūkio forma, visiškai atitinka uždavinius toliau vystyti gamybines jėgas kaime, įgalina plačias kolūkiečių masės tvarkyti gamybą kolūkinės demokratijos pagrindu, teisingai derinti asmeninius kolūkiečių interesus su visuomeniniais, bendraliaudiniiais interesais“. Kolūkinė demokratija pirmiausia suprantama kaip kolūkiečių teisių visuomeninio ūkio valdyme visuma. Kolūkiečiai patys betarpiškai sprendžia visus svarbiausius kolūkinio gyvenimo klausimus: renka visus vykdomuosius ir tvarkomuosius kolūkio organus ir pareigūnus, kurie periodiškai atiskaito kolūkiečiams už savo veiklą, yra kolūkiečių kontroliuojami ir gali būti jų laisvai kritikuojami.

Išrinkti kolūkinės savivaldos organai dirba kolegialiai. Jie renkami tik tam tikram laikui ir yra keičiami: kolūkiečiai turi teisę bet kuriuo metu pašalinti prieš laiką iš valdymo organų asmenis, nepateisinusius pasitikėjimo ir nesugebancius vykdyti savo pareigų. Tiesioginio kolūkiečių dalyvavimo kolūkio reikalų tvarkyme formos yra visuotiniai kolūkiečių susirinkimai, taip pat gamybinų padalinių susirinkimai (laukininkystės brigadų, mechanizatorių, gyvulininkystės darbuotojų).

Visuotinis kolūkiečių susirinkimas yra aukščiausias kolūkio valdymo organas. Kolūkio įstatų 43 str. nustatyta, kad visuotinius kolū-

kių narių (įgaliotinių) susirinkimus kolūkio valdyba šaukia ne rečiau kaip keturis kartus per metus.

Praėjusiais metais daugelyje Anykščių rajono kolūkių visuotiniai kolūkiečių (įgaliotinių) susirinkimai buvo šaukiami reguliariai, pilnai prisilaikant kolūkio įstatų reikalavimų, tačiau Skiemonių kolūkyje tebuvo sušaukti tik 3 visuotiniai susirinkimai. Nesinori tikėti, kad antrame ir ketvirtame ketvirčiuose neatsirado klausimų, būtinų spręsti visuotiniame susirinkime. Nors daugelyje rajono ūkių įvyko 4 ar daugiau visuotinių susirinkimų, bet jie vis tik buvo šaukiami nereguliariai, kai kur, pavyzdžiui, trys visuotiniai susirinkimai buvo sušaukti pirmame metų ketvirtyje, o antrame ir trečiame neįvyko nė vieno. Tai nenormali padėtis. Visuotiniai kolūkio narių (įgaliotinių) susirinkimai turi būti šaukiami ne rečiau kaip kartą ketvirtyje. Darant tokias dideles pertraukas, kaip kad Levaniškio kolūkyje — 5 mėnesiai, Skiemonių „Vienybės“ — 4 mėnesiai, neabejotinai buvo pažeidžiama kolūkinė demokratija, nes nemaža klausimų, sprendinių visuotiniame susirinkime, kaip antai, priėmimas į kolūkį, išleidimas iš kolūkio, — lieka neišnagrinėti daugiau kaip per tris mėnesius, kas aiškiai prieštarauja kolūkio įstatų 7 straipsniui. Zemdirbiai pasitiki savo vadovais, palankiai sutinka jų prasmingus ieškojimus ir spren-

dimus, bet tokiu pasitikėjimu piktnaudžiauti nevalia. Ir jei kolūkyje retai rengiami visuotiniai susirinkimai, jei žmonės neinformuojami apie valdybos veiklą, neatšikaujami jų, kaip naudoti kolektyviai uždirtas lėšas, kokia kryptimi pakreipti ūkio veikla — tai ne tik kad nesuderinama su kolūkio įstatais, bet ir pažeidžia žemdirbių orumą, jų teisę spręsti ūkio reikalus.

Kolūkiečiai operatyviai kolūkinės gamybos valdymui renka kolektyvinus, nuolat veikiančius organus — kolūkio valdybą, gamybinų padalinių tarybas, revizijos komisiją, taip pat vadovaujančius asmenis — kolūkio pirmininką, gamybinų padalinių vadovus. Valdyba praktiškai įgyvendina visuotinių kolūkiečių (įgaliotinių) susirinkimų nutarimus, vadovauja kolūkinei gamybai. Visuotinis kolūkiečių (įgaliotinių) susirinkimas nuolat kontroliuoja valdybos darbą, tvirtindamas jos posėdžių protokolus. Tačiau netiesiogiai yra atskirų rajono ūkių praktika visuotiniuose kolūkiečių susirinkimuose tvirtinti visą valdybos posėdžių protokolą, t. y. visus be išimties valdybos priimtus nutarimus. Bet juk kolūkio įstatų yra griežtai apibrėžta tiek visuotinių susirinkimų, tiek valdybos posėdžių kompetencija. Tik kelias valdybos nutarimus, pagal įstatus, turi būti tvirtinami visuotiniuose kolūkiečių susirinkimuose. Be to, šiuo atveju yra grubiai pažeidžiamas kolūkinės demokratijos principas, kadangi visuotinis kolūkiečių susirinkimas, balsuodamas už visą protokolą, o ne už at-

skirą nutarimą, faktiškai nežino tu nutarimų turinio. Kolūkio valdyba yra kasdieninio, operatyvaus vadovavimo organas. Nuo jos darbo žymia dalimi priklauso viso kolūkio darbo sėkmė. Deja, kai kurie kolūkinės demokratijos pažeidimai rajono kolūkių valdybų darbe iki šiol neišnyko ir sudaro rimtą problemą.

Vienas iš esminių, gajausių kolūkinės demokratijos pažeidimų kolūkių valdybų darbe yra tai, kad jos posėdžiai rečiau, negu to reikalauja kolūkio įstatų 49 straipsnis. Štai, Cerniachovskio kolūkio valdyba nesušaukė savo posėdžio pernai rugsėjo mėnesį. „Nevežio“ kol. — liepos mėn. „Gimtosios žemės“ kol. — lapkričio mėnesį. Nors minėtuose ūkiuose valdybos posėdžių per metus buvo sušaukta dargi daugiau, kaip dvylika, tačiau svarbu ne bendras balansas, kaip kad kartais galvoja kai kurie ūkių vadovai, o savalaikis valdybos klausimų sprendimas. Be to, kolūkio įstatų 49 str. sakoma, kad valdyba turi teisę spręsti klausimus tik tuomet, jeigu posėdyje dalyvauja ne mažiau kaip trys ketvirtadaliai visų valdybos narių. Deja, šio straipsnio reikalavimų, kai kuriuose kolūkiuose dar nesilaikoma, o dėl to ir priimami tokiose valdybos posėdžiuose nutarimai faktiškai neturi juridinės galios.

Straipsnyje paminėti kolūkinės demokratijos pažeidimai paraližuoja kolūkių valdybų, kaip kolegialių vadovavimo organų, veiklą, sudaro sąlygas įsigalėti savavališkiems vadovavimo me-

todama, todėl jie jokiu būdu negali būti pateisinami. Pastebėta, kad šiuos pažeidimus kolūkių valdybų darbe neretai sukelia ir ta aplinkybė, jog kai kurių kolūkių valdybos vis dar nepatenkinamai paruošia klausimų svarstymui kolūkiečių susirinkimuose ar valdybų posėdžiuose, neskiria reikiamo dėmesio tam, kad ruošiant ir pravedant susirinkimus ar posėdžius, aktyviai dalyvautų visi kolūkiečiai. Dar gana dažnai pasitaiko, kad kolūketis susipažįsta su svarstomais klausimais tik atėjęs į susirinkimą. Žinia, tokiu atveju jis negali nei pareikšti dalykiškos savo nuomonės, nei konkrečių pasiūlymų. O juk kolūkio įstatų 47 str. nurodyta, kad apie visuotinio susirinkimo sušaukimą kolūkio valdyba turi pranešti kolūkiečiams ne vėliau, kaip prieš septynias dienas. Taipogi krenta į akis ir tai, jog esti atvejų, kai kolūkių valdybų posėdžių darbotvarkė būna pernelyg perkrauta, nagrinėjama po 10—15 klausimų, todėl ir nėra galimybės juos giliau aptarti, ansvarstyti, vargu, ar nutarimai tokiu atveju gali būti konkretūs ir dalykiški.

Visa tai rodo, kad ir dabartiniame kolūkinės santvarkos vystymosi etape jokiu būdu negalima mažinti partinio dėmesio kolūkių valdybų veiklai, jų darbo stiliui, kolūkinės demokratijos principų įgyvendinimui, nes tik vadovaudamosios šiais principais kolūkių valdybos, kaip operatyvūs kolektyvinio vadovavimo kolūkių veiklai organai, gali įvykdyti savo uždavinius, pateisinti savo paskirtį.

E. Baltropienė
Anykščių rajono tarpukinės juridinės grupės vyresn. jurikonsultė

Mokslėlyvų renginiai

Kurklių vidurinėje mokykloje įvyko teisiųjų žinių konkursas. Šio konkurso metu mokiniai aiškino tarybinio piliečio teises ir pareigas. Tiksliai atsakė į klausimus ne tik patys vyriausieji, bet ir VIIIa klasės mokiniai, užėmę II vietą. Šalia teorinių dalykų skambėjo eilės, dainos.

Po keleto dienų įvyko internacionalinis vakaras. Įvairiaspalviais rūbais apsiredę moksleiviai demonstravo broliškų respublikų kultūrą, meną. Labai gražiai pasirodė septyntokai.

K. Arlauskas

GILINAME ŽINIAS

Vis daugiau dėmesio skiriama kolūkių bei tarybinų ūkių priešgaisrinei materialinių vertybių apsaugai. Todėl Lietuvos TSR Vidaus reikalų ministerijos ir respublikinės priešgaisrinės inspekcijos nurodymu kolūkių priešgaisrinės apsaugos viršininkams buvo surengta 7 dienu stažuotė prie Anykščių priešgaisrinės profesionaliosios dalies. Stažuotės vadovas Anykščių PPD viršininkas St. Milaševičius su pažindino su kovinių grupių darbo planais, profilaktinėmis priemonėmis, apibūdino pagrindines gaisrų kilimo priežastis. Susipažinome su turima gaisrų gesinimo technika, jos naudojimu. Statistika rodo, jog pagrindinės gaisrų kilimo priežastys yra netinkamas elektros energijos naudojimas, neatsargus elgesys su ugnimi, vaikų palikimas be priežiūros. Todėl šiems klausimams stažuotės metu buvo skiriamas didžiausias dėmesys. Mokėmės, kaip reikia profilaktškai dirbti kolūkiuose, kad užkirstume kelią nelaimėi.

V. Stelkus

Redaktorius ST. VINCIONAS

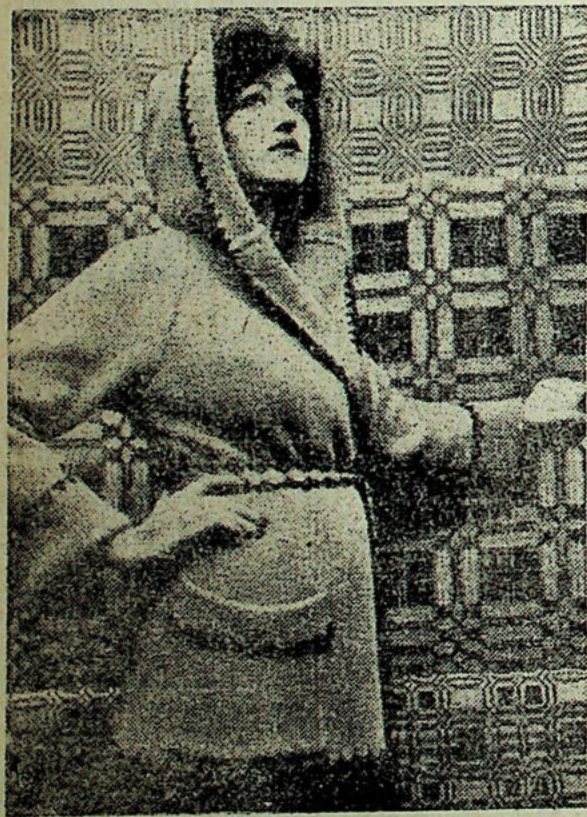
FENEI LINARTIENEI
Tegu nuoširdūs užuojautos žodžiai paguodžia Jus liūdesio valanda, mirus mylimam broliui. Anykščių m. Mechanizatorių g-vės namo Nr. 4 gyventojai

VITALIJAI MATULEVICIENEI
Netekus brangiausio žmogaus — mamytės, liūdesio valanda nuoširdžiai užuojautą reiškia Svėdasų kolūkio mechanizatoriai.

ROMUI SURVYLAI
Nuoširdžiai užuojame, mirus mylimam tėveliui. Vėprijų KPTM Nr. 5 11 grupės moksleiviai, meistras ir auklėtoja

TEKLEI GAVENAVICIENEI
Gilaus liūdesio valanda, mirus mylimam mamytei, nuoširdžiai užuojautą reiškia „Anykščių šilėlio“ kolūkio valdyba ir profsąjunginė organizacija.

Reiškiamė nuoširdžiai užuojautą JULIJAI REPECKIENEI, mirus jos mylimai seseriai. Bulota, Gudauskai, Kavoliūnai, Kunčinai, Orlovai, Zlatkienė

Meno verslų ir suvenyrų gamybinio susivienijimo „Dovana“ kolektyvas praėjusiais metais patiekė pirkėjams beveik 1800 artikulų suvenyrų ir meno dirbinių už 27 milijonus rublių. Didelė dalis medžio drožinių, odinių pini-ginių, klumpaičių, lėlių nacionaliniais lietuviškių rūbais iškeliauo už šalies ribų — į Italiją, Ispaniją, Angliją, socialistines valstybes.

NUOTRAUKOJE: „Dovanos“ susivienijimo darbuotoja E. Ežerskytė demonstruoja Vilniaus įmonėje numegztą megztinį.

A. Sabaliausko (ELTA) nuotr.

Sutikdami pavasarį

Nors ir smarkiai lijo, bet šeštadienio popietę Svėdasų kultūros namuose susirinko gausus Svėdasų gėlininkų būrys.

LSD Anykščių gėlininkų tarybos pirmininkas Jonas Juodelis apžvelgė 1978 m. nuveiktus darbus, savo pasakojimą iliustravo spalvotomis gražiausių sodų skaidrėmis, kurios priminė ir respublikinę rožių parodą Kaune, pamatėme Tado Ivanausko sodybą. J. Juodelis papasakojo, kokie darbai laukia šiais metais. Po šaltos, gilios žiemos daug rūpesčių gėlininkams. Vieni kitiems turėjo daug įvairių klausimų, patarimų.

Sutinkamai su Lietuvos TSR Ministrų Tarybos 1979 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. 88 „Dėl melioracinių sistemų eksploatavimo gerinimo“ „Anykščių Sausinimo sistemo“ valdyba nuo 1979 m. balandžio 1 d. vadinama Anykščių Melioracijos eksploatavimo valdyba (sutrumpintai — MEV, rusiškai — Управ-ление эксплуатации ме-лиоративных систем. Valdybos viršininkas

Silūs, gražius žodžius apie savo būrelį gėlininkus tarė Svėdasų gėlininkų vadovė Petronėlė Dagytė. Kiekvienam gėlininkui ji paskyrė savo kurybos eilę.

Elena Banienė
Svėdasų bibliotekos vedėja

Dėkojama
Nuoširdžiai dėkojame Autobusų stoties kolektyvui, ATĮ administracijai, vilkių brigados vairuotojams, Sodininkystės tarybinio ūkio gyvulininkystės darbuotojams, kaimynams, draugams, giminiams, visiems, kurie užjautė ir padėjo mums, laidojant mylimą mamytę Teofilę Ramoškiene.

Petronijū ir Ramoškų šeimos

Nuoširdžiai užjaučiame **OLGĄ LATATUJEVĄ** ir **FEONIĄ LINARTIENĘ**, mylimam broliui mirus. Prekybos centro darbuotojai

Nuoširdžiai užjaučiame **VILIŲ SKREBĘ**, brangiai mamytei mirus. Vėlimo fabriko „Spartakas“ pirminė partinė ir profsąjunginė organizacijos

Mirus garbės kolūkie-čiui **STASIUI RADZEVICIUI**, nuoširdžiai užjaučiame velionio šeimą ir artimuosius. „Vienybės“ kolūkio valdyba

STASIUI MACIONIUI
Tegu nuoširdūs užuojautos žodžiai paguodžia Jus liūdesio valanda, mirus mylimam mamytei. Linijų techninio cecho administracija ir profsąjunginė organizacija

OLGAI LATATUJEVAI ir FEONIJAI LINARTIENEI
Leiskite nors keliais užuojautos žodžiais palengvinti Jūsų skausmą, mirus mylimam broliui. Universalinės parduotuvės darbuotojų kolektyvas

VANDAI JAZAPONIENEI
Netekus brangiausio žmogaus — mamytės, liūdesio valanda nuoširdžiai užuojautą reiškia Svėdasų kolūkio I brigados moterys ir brigadininkė.

TEKLEI GAVENAVICIENEI
Tegu nuoširdūs užuojautos žodžiai paguodžia Jus liūdesio valanda, mirus mylimam mamytei. „Anykščių šilėlio“ kolūkio gyvulininkystės padalinio darbuotojai

67262 Anykščiai, Sagalovo 29. Telefonai: redaktorius 5-14-74, red. pavaduotojo 5-18 46, skelbimų skyriaus ir ats. sekretoriaus 5-12-58, laiškų ir žemės ūkio skyrių 5-14-83

«Коллективные дарбы» («Коллективный труд») — орган Аникийского районного комитета КП Литвы и Аникийского районного Совета народных депутатов (на литовском языке)

Rinko Panevėžio spaustuovės „Anykščių skyrius, Pergalės 35, spaudė Ukmergės spaustuovė, J. Janonio 31. Spausdinama rotacine mašina. Indeksas 67352

Išleista antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais pusės „Pravdos“ formato. Tir. 10.913 Užsak. Nr. 695